

Beata Skubiak

Uniwersytet Szczeciński

WSPÓLCZESNE TEORIE WZROSTU A DECYZJE INWESTYCYJNE PRZEDSIĘBIORSTW REGIONU ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Streszczenie: Współczesny rozwój lokalnych i regionalnych systemów gospodarczych jest ściśle związany z wyzwaniami, jakie niesie ze sobą globalizująca się gospodarka światowa. Celem artykułu jest przegląd wybranych współczesnych koncepcji teoretycznych rozwoju regionalnego przy jednoczesnym uwzględnieniu czynników rozwoju wskazanych w tych modelach i teoriach. Studium przypadku dotyczy województwa zachodniopomorskiego i zawiera opis gospodarki regionu, strukturę podmiotową, inwestycje oraz ocenę efektywności działań podejmowanych w województwie.

1. Wstęp

Współczesny rozwój lokalnych i regionalnych systemów gospodarczych jest ściśle związany z wyzwaniami, jakie niesie ze sobą globalizująca się gospodarka światowa. Proces dostosowania lokalnych struktur gospodarczych powinien uwzględniać podnoszenie poziomu innowacyjności, rozszerzanie stosowania nowoczesnych technologii i metod zarządzania, podnoszenie jakości towarów i usług. Istnieje ogólne przekonanie o tym, że gospodarka XXI wieku staje się w coraz większym stopniu „gospodarką opartą na wiedzy”. Wiedza przekłada się na innowacje, a te z kolei decydują o konkurencyjności kraju czy regionu.

Celem artykułu jest przegląd wybranych współczesnych koncepcji teoretycznych rozwoju regionalnego (współczesne koncepcje nawiązują do procesów globalizacji, integracji międzynarodowej, aspektów ekologicznych, transformacji paradygmatu rozwoju, innowacji, wzrostu znaczenia instytucji), przy jednoczesnym uwzględnieniu czynników rozwoju wskazanych w tych modelach i teoriach. Studium przypadku dotyczy województwa zachodniopomorskiego i zawiera opis gospodarki regionu, strukturę podmiotową, inwestycje oraz ocenę efektywności działań podejmowanych w województwie.

2. Teorie i czynniki wzrostu

W nowej teorii wzrostu (teoria wzrostu endogenicznego) długookresowy wzrost jest determinowany przede wszystkim inwestycjami w kapitał ludzki, jak również endogenicznie ujmowanymi wynalazkami i innowacjami. Istotną rolę w stymulacji długookresowego wzrostu odgrywają również w tej teorii międzynarodowe efekty zewnętrzne (tzw. *spillovers*), związane zarówno z transferami wiedzy i technologii, jak i – pośrednio – z transferami kapitału. Nowa teoria wzrostu podkreśla rolę procesów uczenia się przez wykonywanie (*learning by doing*), w działalności zarówno naukowo-badawczej, jak i produkcyjnej, dla stymulowania długotrwałego wzrostu gospodarczego [Romer 1986, s. 1002-1037; Young 1991, s. 443-472; Grossman, Helpman 1994, s. 23-44].

Współdziałanie wiedzy, postępu społecznego i kapitału prowadzi do takiego wzrostu produktywności, który jest wyższy od generowanych przez nie prywatnych korzyści. Jeśli efekty zewnętrzne są wystarczająco silne, by zneutralizować malejące przychody związane z powiększaniem zasobu kapitału, może wówczas wystąpić zjawisko wysokiego trwałego wzrostu gospodarczego. Generalnie podstawowe twierdzenia nowej teorii wzrostu, a więc teorii eksponującej znaczenie nauki, techniki i innowacji z jednej strony, z drugiej zaś – inwestycji służących powiększaniu zasobów kapitału ludzkiego w gospodarce, nie stwarzają podstaw do optymistycznej oceny długookresowej trwałości wzrostu gospodarczego w Polsce [Fiedor 2007, s. 45], w tym w regionie zachodniopomorskim.

Rośnie rola czynników endogennych rozwoju regionalnego i lokalnego, procesy rozwoju bowiem stają się coraz bardziej „sterytorializowane” i uzależnione od materialnych i niematerialnych (głównie instytucjonalnych) cech miejscowego środowiska biznesowego [Gorzelałak 2007].

Wszelka działalność ludzka ma charakter przestrzenny. Różne czynniki sprawiają, że działalność gospodarcza w danym miejscu na określonej przestrzeni jest nasilona mniej lub bardziej w stosunku do innych miejsc i przynosi różne skutki. Aktualnie głównymi impulsami rozwojowymi są innowacje oraz zdolności ich wykorzystania tkwiące w kapitale ludzkim i kapitale społecznym. Możliwości rozwoju regionów peryferyjnych uzależnione są w dużym stopniu od zdolności absorpcji innowacji i umiejętnego kierowania i zarządzania procesami rozwojowymi. Absorpcja i dyfuzja innowacji są zatem ważnymi i integralnymi elementami procesów innowacyjnych.

Teoria dyfuzji innowacji (T. Hägerstrand) polega na adaptacji przez podmioty gospodarcze nowych rozwiązań i sposobów gospodarowania, który to proces jest uwarunkowany wieloma czynnikami natury ekonomicznej, społecznej i przestrzennej. Opóźnienie procesu adaptacji i jej mniejsze nasilenie wiąże się z peryferyjnością.

Powstało wiele koncepcji i teorii wyjaśniających dyfuzję innowacji. Początkowo wykorzystywano w tym celu teorię epidemii rozchodzenia się innowacji. Przy budowaniu modelu dyfuzji przestrzennej wykorzystano tzw. efekt sąsiedztwa. Zwrócono

uwagę na ciągłość dyfuzji, występowanie i zróżnicowanie oporu środowiska oraz źródła samego procesu. Istotnym mechanizmem w procesie rozprzestrzeniania się innowacji są kontakty osobiste jednostek wchodzących w skład danej zbiorowości i siła oddziaływania źródła innowacji. Ten rodzaj rozprzestrzeniania się innowacji określany jest jako dyfuzja kontaktowo-źródłowa. Z tego nurtu w latach 60. wyodrębniła się koncepcja dyfuzji typu realokacyjnego, która polega na rozprzestrzenianiu się nie samej innowacji, lecz jej źródła, a więc przemieszczaniu się np. grupy inicjalnej, na którą składają się twórcy i podmioty upowszechniające, oraz dyfuzji typu ekspansywnego (dyfuzja źródłowa), gdzie źródłem innowacji jest jedyny stały ośrodek w przestrzeni promieniujący na inne obszary nawet w skali globalnej. W tym przypadku ważną rolę odgrywa sposób zorganizowania rynku oraz struktura sieci przepływu informacji i dóbr. Uwzględnienie tych czynników prowadziło do wypracowania teorii układowo-sieciowych, które służą rozprzestrzenieniu się nowych zjawisk w gospodarce i społeczeństwie. W modelach takich rzeczywistość jest odwzorowana w postaci sieci wzajemnych relacji między podmiotami i zjawiskami, które na ogół mają charakter interaktywny. Poza efektem sąsiedztwa wykorzystuje się w teoriach dyfuzji innowacji także efekt hierarchii. System hierarchiczny powoduje selektywne rozprzestrzenianie się innowacji w czasie i w przestrzeni wśród różnych użytkowników. Systemy hierarchiczne mogą wystąpić np. w układach osadniczych, gdzie z dużymi ośrodkami powiązane są różnej wielkości rozłożone na pewnym obszarze inne jednostki osadnicze, mogące też występować w zróżnicowanych układach grup społecznych czy krajów pozostających na różnym poziomie rozwoju [Adamowicz, s. 581-591].

J.T. Hryniewicz [2000, s. 53-55] uważa, że rozwój jest procesem społeczno-gospodarczym, a wskaźnikami rozwoju gospodarczego są dochody własne gmin. Z modelu rozwoju gospodarczego T. Hryniewicza wynika, że czynniki społeczno-kulturowe, takie jak mobilizacja społeczna (wskaźnikiem jest liczba organizacji politycznych i społecznych w danej gminie), import kulturowy i wykształcenie, wywierają większy wpływ na rozwój gospodarczy niż infrastruktura, przedsiębiorczość (różnica między zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi przedsiębiorstwami prywatnymi) i rodzaj własności. Zmiennymi sterującymi modelu rozwoju gospodarczego są dwie kategorie: wykształcenie i mobilizacja społeczna. Obie te kategorie wpływają bezpośrednio i pośrednio na rozwój kraju. Wpływ pośredni polega na tym, że bez obecności danej kategorii sterującej modelem pozostałe czynniki działałyby słabiej lub w ogóle nie zostałyby uruchomione. Mianowicie wykształcenie wpływa pośrednio na rozwój w ten sposób, że:

- ułatwia mobilizację społeczną,
- sprzyja przedsiębiorczości,
- sprzyja akceptacji instytucji rynkowych,
- sprzyja prorozwojowym motywacjom.

W teorii cyklu produkcyjnego następuje powiązanie rozwoju regionu z procesem tworzenia nowych towarów, a następnie z ich doskonaleniem i standaryzacją

produkcji. Podstawą rozwoju gospodarczego jest innowacyjność technologiczna albo powstanie nowatorskiej grupy usług i produktów. Równocześnie regiony rozwinięte mają wymagający rynek konsumentów, który pozytywnie stymuluje te zjawiska [Malizia, Feser 1999, s. 174-181].

Teoria regionu uczącego się R. Florida [Florida 2000] dowodzi, iż podstawą rozwoju regionu jest permanentna innowacja kreowana przez zasoby niematerialne. Władze publiczne odpowiedzialne są za pobudzanie czynników wpływających na rozwój nauki, badania, doskonalenie kadr, stosowanie wysokiej techniki w przedsiębiorstwach. Duża wewnętrzna korelacja przedsiębiorstw, liderów regionalnych, instytucji usługowych z otoczenia biznesu powoduje, że gospodarka regionu staje się elastyczna, a zarazem stabilna.

Według teorii elastycznej produkcji gospodarka regionu, w której system organizacyjny został oparty na elastycznej produkcji i specjalizacji, jest na drodze dynamicznego rozwoju. System ten tworzą małe i średnie przedsiębiorstwa, z jednej strony wysoko wyspecjalizowane, a z drugiej strony łatwo dostosowujące się do zmieniających się warunków otoczenia. Firmy te przez kooperację tworzą podstawy do rozwoju regionu.

Terytorialne systemy produkcyjne zwracają uwagę na oddziaływanie lokalnych środowisk na innowacyjność działalności gospodarczej. Podstawą jest uruchomienie wewnętrznego potencjału wzrostu przez sieć unikatowych wewnętrznych i zewnętrznych powiązań kooperacyjnych i informacyjnych. Dużą rolę przypisuje się regionalnemu kapitałowi społecznemu określanemu często mianem kapitału relacyjnego.

Teorie instytucjonalnego rozwoju gospodarczego dowodzą, iż o rozwoju regionu decyduje obniżanie kosztów produkcji i transakcyjnych. Jednak podstawą są efektywne instytucje polityczne i ekonomiczne, rozumiane jako reguły lub zasady gry warunkujące działalność jednostki. Według tej koncepcji podstawą rozwoju są instytucje gwarantujące podstawowe wolności osobiste i ekonomiczne.

O poziomie rozwoju poszczególnych regionów, w tym także o pozycji w ujęciu kraju czy przekroju międzynarodowym, decydują w coraz to większym stopniu różnorakie zasoby i potencjały wewnętrzne. Jednak elementem je cementującym i pozwalającym w pełni wykorzystać jest informatyzacja. Bez tego nie można mówić o kształtowaniu się gospodarki opartej na wiedzy i pełnym upodmiotowieniu regionów oraz utworzeniu z nich nowych elementów współczesnej gospodarki, które w znacznym stopniu oddziałują na współczesne życie społeczno-ekonomiczne [Korenik, Mempel-Śnieżyk 2006, s. 343-344].

3. Ocena przedsiębiorczości i innowacyjności regionu zachodniopomorskiego

W 2007 r. w województwie zachodniopomorskim [*Rocznik statystyczny...* 2008] w systemie REGON znajdowało się ok. 212 tys. przedsiębiorstw. Województwo za-

chodniopomorskie utrzymuje wysoką pozycję na tle innych regionów pod względem podstawowych wskaźników obrazujących poziom przedsiębiorczości. W województwie w 2007 r. na 1000 mieszkańców przypadało ok. 125 firm zarejestrowanych w REGON, co dało regionowi pierwsze miejsce w rankingu województw. W przypadku nowo powstałych firm na 1000 mieszkańców województwo zajęło drugie miejsce, a jeśli chodzi o liczbę firm z kapitałem zagranicznym na 1000 mieszkańców, region utrzymał czwarte miejsce z roku 2006 r. Pod względem przedsiębiorstw zlikwidowanych województwo zajęło najniższe 16 miejsce.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw w regionie wyniosły 4,6 mld zł, z czego na mikroprzedsiębiorstwa przypadło 1,1 mld zł, na małe firmy – ok. 0,4 mld zł, na średnie – 1,1 mld zł i na firmy duże – prawie 2 mld zł. W stosunku do roku 2006 r. zmalał udział nakładów firm dużych (z 46,3% w 2006 r. do 41,7% w 2007 r.) i średnich (z 29% w 2006 r. do 25% w 2007 r.), natomiast znacznie wzrósł udział nakładów wśród firm mikro (z 16% w 2006 r. do 24% w 2007 r.). Firmy małe utrzymały udziały w nakładach na poziomie odpowiednio ok. 9%. Jak widać w tab. 1, udział sektora MŚP w nakładach inwestycyjnych przedsiębiorstw w porównaniu z firmami dużymi jest nadal dużo mniejszy.

Tabela 1. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw w regionie zachodniopomorskim w roku 2008

Wyszczególnienie	Ogółem	0-9	10-49	50-249	>249
Nakłady w tys. zł	4 595 167,00	1 123 325,00	415 503,00	1 140 241,00	1 916 098,00
Udział w nakładach przedsiębiorstw regionu (%)	100,00	24,45	9,04	24,81	41,70

Źródło: [Raport o stanie... 2009].

Inwestycje przedsiębiorstw przeprowadzone w 2007 r. w województwie wyniosły 54 tys. zł i były niższe od średniej krajowej o ok. 30 tys. zł, tj. prawie 30%. Jednak firmy mikro, średnie i duże pod względem inwestycji przewyższały średnią krajową. Firmy mikro nawet o 27%, firmy średnie o 9%, duże – tylko o 4%. Jeśli chodzi o wielkość przeprowadzonych inwestycji wśród MŚP, to inwestycje przedsiębiorstw małych kształtowały się średnio na poziomie 300 tys. zł i były niższe o 14% od średniej krajowej. Podobnie jak w pozostałych województwach inwestycje na mikroprzedsiębiorstwa były istotnie niższe niż w pozostałych grupach przedsiębiorstw [Raport o stanie... 2009].

Współczesne postrzeganie innowacyjności podkreśla jej istotne znaczenie w procesie kształtowania pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw oraz regionów [Stankiewicz 2000, s. 99-103].

Innowacje nie powstają na uczelniach, lecz w firmach, które wprowadzając nowe produkty i sposoby organizacji, odpowiadają na coraz większą presję konkurencyjną. Jak wspomniano powyżej, wiedza czy technologia, która powstała w instytucji

badawczej, staje się innowacją dopiero wtedy, gdy zostaje wprowadzona na rynek – czyli *de facto* wówczas, gdy ktoś będzie gotowy za nią zapłacić. Czy zachodniopomorskie firmy są innowacyjne?

Tabela 2. Przedsiębiorstwa aktywne w regionie zachodniopomorskim (przeciętna dla Polski = 100)

Wyszczególnienie	Ogółem	0-9	10-49	50-249	>249
Liczba aktywnych przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców	122,10	123,31	93,37	85,42	55,51
Przychody na 1 podmiot w mln zł	54,23	91,98	89,478	72,77	55,51
Przeciętne wynagrodzenie miesięczne brutto w zł	85	96	94	92	88
Inwestycje na przedsiębiorstwo	67	127	86	109	104
Inwestycje na pracującego w przedsiębiorstwie	92,71	131,34	87,12	109,40	123,24

Źródło: [Raport o stanie... 2009].

Tabela 3. Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym nakłady (w tys. zł)			
		na działalność badawczą i rozwojową	na zakup gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw	inwestycje na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu	na oprogramowanie
Ogółem	286,0 873,3	18 082,5	2 529,6	147 588,2	2 805,0
2000	303 949,9	12 826,3	2 734,0	266 047,3	19 673,4
2006	244 021,1	10 595,7	75,9	223 505,5	2 405,5
2007					
Sektor publiczny	46 197,2	6 757,8	-----	38 465,3	230,9
Sektor prywatny	197 823,9	3 837,9	75,9	185 040,2	2 174,6

Źródło: [Rocznik statystyczny... 2008].

Wyniki badań wskazują, że generalnie zachodniopomorskie firmy nie są innowacyjne, ponieważ nakłady na działalność innowacyjną maleją. Największy spadek nakładów dotyczył zakupu gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw autorskich oraz zakupu oprogramowania.

Poziom innowacyjności firm jest skorelowany z rynkiem, na którym działa dane przedsiębiorstwo. Bardziej innowacyjne są firmy, które sprzedają swoje produkty na rynki zagraniczne.

Tabela 4. Wartość produkcji sprzedanej wyrobów nowych i zmodernizowanych w przemyśle w 2007 r.

Wyszczególnienie	Wartość sprzedaży wyrobów, których produkcję uruchomiono w latach 2004-2006			
	Ogółem	Z tego wyroby nowe		W tym eksport ogółem
		dla rynku	dla przedsiębiorstwa	
Ogółem	1 303,1	849,1	454,0	865,0
Sektor publiczny	258,2	176,9	81,3	174,4
Sektor prywatny	1 044,9	672,2	372,7	690,5

Źródło: [Rocznik statystyczny... 2008].

Tabela 5. Środki automatyzacji procesów produkcyjnych w przemyśle

Wyszczególnienie	Środki automatyzacji procesów produkcyjnych w sztukach						
	Linie produkcyjne		Centra obróbkowe	Roboty i manipulatory przemysłowe		Komputery	
	automatyczne	sterowane komputerem		ogółem	w tym roboty		
Ogółem	2000	221	104	52	79	8	663
	2006	429	249	115	136	47	1 189
	2007	479	277	119	73	40	1 052
Sektor publiczny		48	53	4	3	2	480
Sektor prywatny		431	225	115	70	38	572

Źródło: [Rocznik statystyczny... 2008].

Tabela 6. Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w regionie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2005	2006	2007
	Udział jednostek w całej populacji w %		
Dostęp do Internetu	84,8	88,0	91,6
Własna strona internetowa	45,7	46,6	52,7

Źródło: [Rocznik statystyczny... 2008].

Przyczyna takiego stanu wydaje się oczywista: firmy działające na rynku lokalnym są poddane mniejszej presji konkurencyjnej – najczęściej konkurują z innymi firmami lokalnymi. Natomiast wchodzenie na nowe rynki zbytu, w tym rynki zagraniczne, wymaga sprostania silniejszej konkurencji (dysponującej większym potencjałem, m.in. finansowym oraz koncepcyjnym).

Wprowadzanie zmian powiązane jest także z wielkością firmy – im mniejsza jest firma, tym rzadziej wprowadza zmiany. Region zachodniopomorski wyróżnia się na tle kraju największą liczbą małych i średnich przedsiębiorstw, które nie są liderem we wprowadzaniu innowacji. Małe firmy nie postrzegają tego rodzaju działalności jako strategicznej dla swojego rozwoju, nie akceptują ryzyka i kosztów z nią związanych. Taka sytuacja martwi, szczególnie w kontekście wielu korzyści z tego typu współpracy. Zaprezentowane współczesne teorie rozwoju wskazują, że firmy, które angażują się w działalność B+R (w tym także współpracę z jednostkami badawczo-rozwojowymi), są bardziej skuteczne w wielu obszarach powiązanych z innowacyjnością: częściej pozyskują nowe rynki zbytu, częściej wprowadzają usługi nowatorskie w skali całego kraju/branży, a nawet szybciej zwiększają przychody.

O niewykorzystanym potencjale innowacyjnym regionu świadczyć może liczba zgłaszanych wynalazków i udzielonych patentów. W 2007 r. w województwie zachodniopomorskim zgłoszono 86 patentów, z czego 37 zostało udzielonych (co stanowiło ok. 3% patentów przyznanych w Polsce). Podobny udział na tle kraju województwo zachodniopomorskie uzyskało w sferze przyznanych wzorów użytkowych (w roku 2007 w regionie udzielono praw ochronnych tylko 14 wzorom użytkowym) [Rocznik statystyczny... 2008].

Dla firm funkcjonujących w Szczecinie i regionie najistotniejszą barierą w rozwoju i aktywności innowacyjnej jest utrudniony dostęp do środków finansowych. Firmy nie radzą sobie z pozyskiwaniem pomocy unijnej. Poważnym problemem jest także wysoki koszt wdrażania innowacji oraz brak wykwalifikowanej kadry lub jej zbyt teoretyczna wiedza. Nie bez znaczenia jest też słaba komunikacja pomiędzy podmiotami gospodarczymi, słabe zainteresowanie usługami wspierającymi działania innowacyjne z jednej strony oraz niewłaściwe dostosowanie tej oferty do potrzeb z drugiej. Słabą stroną jest także niewielki zakres współpracy między nauką i praktyką, a co za tym idzie – słaby transfer nowych technologii i *know-how* do gospodarki. Fakt ten potwierdza niewielka liczba wdrożeń oraz patentów i znaków ochronnych zgłaszanych w Szczecinie i regionie.

Mimo problemów oraz niskiego poziomu innowacyjności zachodniopomorskich firm można zidentyfikować wiele projektów innowacyjnych realizowanych w regionie przez przedsiębiorstwa reprezentujące różne branże: przemysł, obsługę nieruchomości i firm, budownictwo, transport, gospodarkę magazynową, łączność.

4. Zakończenie

Województwo zachodniopomorskie to region o najlepiej rozwiniętym sektorze MŚP w ujęciu ilościowym, ale niestety słaby pod względem innowacyjności i efektywności.

Ze względu na specyfikę regionu największy udział wśród przedsiębiorstw mają firmy usługowe, zatem większość podejmowanych działań innowacyjnych ma znamiona charakterystyczne dla sektora usług.

Współczesne postrzeganie innowacyjności podkreśla jej istotne znaczenie w procesie kształtowania pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw oraz regionów [Stankiewicz 2000, s. 99-103].

Współczesna gospodarka jest kształtowana przez trzy wzajemnie powiązane procesy: globalizację, konkurencję i innowacje. Trwałą przewagą konkurencyjną uzyskują te kraje, regiony i miasta, na których terenie są skoncentrowane przedsiębiorstwa zdolne do tworzenia innowacji (innowacja bowiem tworzy sobie popyt). Kraje, regiony i miasta, które konkurują ceną, zawsze będą generować znacznie niższe dochody, mogą bowiem oferować jedynie produkty pracochłonne, a niski koszt produkcji wymaga niskiej płacy robotczej [Gorzelałak 2007].

Literatura

- Adamowicz M., *Dyfuzja innowacji jako czynnik rozwoju regionów peryferyjnych*, Prace Naukowe nr 35, *Zarządzanie wiedzą w Agrobiznesie w warunkach polskiego członkostwa w Unii Europejskiej*, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Katedra Polityki Agrarnej i Marketingu.
- Dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.
- Fiedor B., *Polski wzrost gospodarczy w kontekście współczesnych kontrowersji wokół teorii i polityki wzrostu*, [w:] *Polityka ekonomiczna – współczesne wyzwania*, M. Klamut (red.), PWN, Warszawa 2007.
- Florida R., *The Learning Region*, [w:] *Regional Innovation, Knowledge and Global Change*, Z.J. Acs (red.), Pinter, New York 2000.
- Gorzelałak G., *Strategiczne kierunki rozwoju Polski Wschodniej: ekspertyza dla potrzeb opracowania Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*, MRR, Warszawa 2007.
- Grossman G.M., Helpman E., *Endogenous innovation in the theory of growth*, „Journal of Economic Perspectives” 1994.
- Hryniewicz J.T., *Endo- i egzogenne czynniki rozwoju gospodarczego gmin i regionów*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2000 nr 2(2).
- Korenik S., Mempel-Śnieżyk A., *Wykorzystanie narzędzi technologii informatycznych w budowie Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego*, „Zeszyty Naukowe” 2006 nr 2, SCENO.
- Malizia E.E., Feser E.J., *Understanding Local Economic Development*, Rutgers, Center for Urban Policy Research, NJ 1999.
- Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007-2008*, PARP, 2009.

Rocznik statystyczny województwa zachodniopomorskiego 2008, Wojewódzki Urząd Statystyczny, Szczecin 2008.

Romer P.M., *Increasing returns and long-run growth*, „The Journal of political Economy” 1986 t. 94.

Stankiewicz M.J., *Istota i sposoby oceny konkurencyjności przedsiębiorstwa*, „Gospodarka Narodowa” 2000 nr 7-8 .

Young A., *Invention and Bounded Learning by Doing*, „The Journal of political Economy” 1991 t. 101.

CONTEMPORARY GROWTH THEORIES AND WESTPOMERANIAN COMPANIES INVESTING DECISIONS

Summary: The contemporary development of local and regional companies is closely bound to challenges that follow the global economy growth. The adaptive process of the local economy structures considers the growing innovation level, wide use of new technologies and management methods, improving the quality of commodity and services. There is a common conviction that the XXI century economy becomes more and more ” economy based upon knowledge”. Knowledge means innovations, and innovations decide about the region’s or country’s competitiveness.

The purpose of the article is the review of chosen contemporary theoretical conceptions of the regional development and at the same time taking into account the growth factors of that models and theories. The case relates to Westpomerania voivodeship and includes the region’s economy description, its structure and the evaluation of the effectiveness of actions taken in the voivodeship.